

**CONFERENTIE OVER DE TOETREDING
TOT DE EUROPESE UNIE
– MONTENEGRO –**

**Brussel, 12 juni 2026
(OR. en)**

AD 26/26

LIMITE

CONF-ME 15

TOETREDINGSDOCUMENT

Betreft: Gemeenschappelijk standpunt van de Europese Unie
- Hoofdstuk 2: Vrij verkeer van werknemers

GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE EUROPESE UNIE

Onderhandelingshoofdstuk 2: Vrij verkeer van werknemers

Dit standpunt van de Europese Unie is gebaseerd op haar algemene standpunt voor de toetredingsconferentie met Montenegro (AD 23/12 CONF-ME 2) en is onderworpen aan de daarin vastgelegde onderhandelingsbeginselen, met name:

- een standpunt dat een partij ten aanzien van een hoofdstuk van de onderhandelingen inneemt, loopt geenszins vooruit op het standpunt van die partij ten aanzien van andere hoofdstukken;
- akkoorden, ook deelakkoorden, die tijdens de onderhandelingen over achtereenvolgens te behandelen hoofdstukken worden bereikt, kunnen pas als definitief worden aangemerkt wanneer een algeheel akkoord is bereikt;
- de in de punten 24, 28, 41 en 44 van het onderhandelingskader geformuleerde eisen.

De EU spoort Montenegro ertoe aan voort te gaan met de aanpassing van zijn wetgeving aan het acquis en met de effectieve uitvoering en handhaving daarvan, en tevens in het algemeen al vóór de toetreding beleidsmaatregelen en instrumenten te ontwikkelen die zoveel mogelijk aansluiten bij die van de EU.

De EU neemt er nota van dat Montenegro in zijn onderhandelingsstandpunten AD 22/14 ADD 1 CONF-ME 17 en AD 9/26 CONF-ME 8 het op 30 maart 2026 voor Hoofdstuk 2 geldende acquis aanvaardt, en dat Montenegro verklaart in staat te zijn dit acquis vanaf zijn toetreding tot de Europese Unie uit te voeren.

Toegang tot de arbeidsmarkt

De EU neemt er nota van dat Montenegro zijn nationale wetgeving heeft aangepast aan artikel 45 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, dat voorziet in gelijke behandeling van EU-burgers en hun familieleden wat betreft de toegang tot werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden, alsook aan Richtlijn 2004/38/EG, Richtlijn 2014/54/EU en Verordening (EU) nr. 492/2011. De EU neemt er nota van dat de in de vreemdelingenwet ingevoerde wijzigingen alle op nationaliteit gebaseerde beperkingen met betrekking tot de toegang van EU-burgers tot de arbeidsmarkt opheffen vanaf de datum van toetreding tot de EU. Dit waarborgt ook de gelijke behandeling wat betreft de toegang tot werkgelegenheid, evenals de rechten van begeleidende familieleden. De EU neemt er tevens nota van dat met de meest recente wijzigingen in de arbeidswet wordt voorzien in de gelijke behandeling wat betreft werkgelegenheid, beloning en de overige arbeidsvoorwaarden. De aangepaste nationale wetgeving wordt van toepassing op de datum van toetreding van Montenegro tot de EU. De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat er geen tegenstrijdigheid kan zijn tussen nieuwe of bestaande nationale wetgeving en Verordening (EU) nr. 492/2011, zodat die verordening vanaf de toetredingsdatum volledig uitgevoerd kan worden.

De EU neemt er nota van dat Montenegro de beschermer van de mensenrechten en vrijheden heeft aangewezen als nationaal orgaan voor de bevordering, analyse, ondersteuning en monitoring van de gelijke behandeling van EU-werknemers en hun familieleden, zonder discriminatie op grond van nationaliteit of ongerechtvaardigde beperkingen van of belemmeringen voor hun recht op vrij verkeer. De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat dit orgaan over de relevante bevoegdheden beschikt overeenkomstig Richtlijn 2014/54/EU en over voldoende capaciteit beschikt om zijn taken uit te voeren.

De EU neemt er nota van dat de wet inzake ambtenaren en overheidspersoneel het recht op werk in overheidsdienst waarborgt voor EU-onderdanen onder dezelfde voorwaarden als voor Montenegrijnse onderdanen, overeenkomstig artikel 45, lid 4, VWEU en de toepasselijke jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

De EU neemt nota van de aanneming van de wet vrijwillige pensioenfondsen, die is afgestemd op het EU-acquis inzake aanvullende pensioenrechten.

De EU is van mening dat Montenegro met betrekking tot de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 vergelijkbare overgangsmaatregelen als die voor Bulgarije, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië nodig heeft. Deze overgangsmaatregelen zullen betrekking hebben op het vrije verkeer van werknemers als bedoeld in artikel 45, VWEU en de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011, alsook op het vrij verrichten van diensten dat gepaard gaat met tijdelijk verkeer van werknemers als bedoeld in de eerste alinea van artikel 56, VWEU en in artikel 1 van Richtlijn 96/71/EG. De maatregelen zullen mutatis mutandis gelijkaardige termijnen, procedures, mechanismen en voorwaarden behelzen als die welke zijn vastgelegd in de overgangsregeling voor het vrije verkeer van werknemers in de verdragen van 2004, 2007 en 2013 betreffende de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Unie.

De EU benadrukt echter dat Montenegrijnse onderdanen en hun familieleden niet minder gunstig mogen worden behandeld dan onderdanen van derde landen wanneer deze laatsten hun rechten uit hoofde van het acquis uitoefenen.

EURES

De EU neemt er nota van dat Montenegro een specifiek actieplan voor het Europees netwerk van diensten voor arbeidsvoorziening (EURES) (2025-2028) heeft aangenomen. Het land is in dit verband begonnen met de uitvoering van belangrijke activiteiten, met name de oprichting van werkgroepen, de aanzet voor de Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations – ESCO), de versterking van de personele capaciteit en de eerste IT-voorbereidingen.

De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat er geen tegenstrijdigheid kan zijn tussen nieuwe of bestaande nationale wetgeving mogelijk en Verordening (EU) 2016/589 (EURES) en de Uitvoeringsbesluiten (EU) 2017/1255, (EU) 2018/170, (EU) 2017/1257, (EU) 2017/1256, (EU) 2018/1020 en (EU) 2018/2021 van de Commissie, zodat EURES vanaf de datum van toetreding volledig operationeel kan zijn.

De EU is ingenomen met de vooruitgang die Montenegro heeft geboekt met betrekking tot de organisatie en werking van het nationale bureau voor werkgelegenheid als belangrijkste instelling voor het beheer van het EURES. De EU verwacht van Montenegro dat het voor de toetredingsdatum alle nodige technische, organisatorische en bestuurlijke aanpassingen doorvoert, met inbegrip van de aanstelling en opleiding van EURES-adviseurs en het personeel van het nationale coördinatiebureau binnen het nationale bureau voor werkgelegenheid. Daarnaast moet Montenegro IT-upgrades doorvoeren zodat het land op de datum van toetreding volledig aan het EURES-netwerk kan deelnemen.

Coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

De EU stelt vast dat Montenegro een actieplan voor de coördinatie van socialezekerheidsstelsels (2026-2028) heeft aangenomen. Dit actieplan heeft tot doel een duidelijke institutionele structuur tot stand te brengen en de bestuurlijke en financiële capaciteit voor de uitvoering van het acquis te versterken, voornamelijk met betrekking tot de deelname van Montenegro aan het systeem voor de elektronische uitwisseling van gegevens betreffende sociale zekerheid (Electronic Exchange of Social Security Information – EESSI).

De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat er geen tegenstrijdigheid is tussen nieuwe of bestaande nationale wetgeving en de Verordeningen (EG) nr. 883/2004, (EG) nr. 987/2009 en (EU) nr. 1231/2010, zodat de coördinatie van socialezekerheidsstelsels vanaf de toetredingsdatum mogelijk is.

De EU neemt nota van Montenegro's functioneel, institutioneel kader voor internationale coördinatie van de sociale zekerheid, dat gebaseerd is op 26 bilaterale overeenkomsten, waaronder 16 met EU-lidstaten. Met deze overeenkomsten wordt voorzien in bestuurlijke procedures, gespecialiseerde organisatorische eenheden, operationele deskundigheid voor grensoverschrijdende gegevensuitwisseling en de regeling van aanspraken op verschillende gebieden van de sociale zekerheid.

De EU verwacht van Montenegro dat het voor de toetredingsdatum de nodige IT-oplossingen voor elektronische uitwisseling blijft doorvoeren, ambtenaren blijft opleiden om in de EESSI-omgeving te werken en de taken en verantwoordelijkheden van de deelnemende instellingen verder afbakt.

De EU wijst erop dat het voor Montenegro van belang is de noodzakelijke bestuurlijke, technische en financiële capaciteiten en middelen van de bevoegde autoriteiten verder te versterken, met bijzondere aandacht voor de technische en organisatorische capaciteiten om toegang te krijgen tot en om te gaan met het EESSI, zodat het acquis betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels vanaf de datum van toetreding tot de Europese Unie volledig en correct kan worden toegepast.

Europese ziekteverzekeringskaart

De EU merkt op dat Montenegro ter voorbereiding van de invoering van de Europese ziekteverzekeringskaart (EZVK) een effectbeoordeling heeft uitgevoerd, de EZVK in het actieplan voor de coördinatie van socialezekerheidsstelsels in Montenegro (2026-2028) heeft opgenomen, het rechtskader heeft vastgesteld en de institutionele en bestuurlijke capaciteit, waaronder organisatiestructuren voor internationale ziekteverzekering, heeft ingericht, met gesystematiseerde en bezette posten binnen het ziekenfonds van Montenegro. Er worden activiteiten ontplooid om de bestuurlijke, organisatorische en IT-capaciteit te versterken met het oog op een effectieve uitvoering en operationele gereedheid.

De EU verwacht van Montenegro dat het land het bestaande geïntegreerde gezondheidsinformatiesysteem verder verbetert en aanpast met het oog op de afgifte en het gebruik van de EZVK.

De EU benadrukt dat Montenegro ervoor moet zorgen dat het ziekenfonds van Montenegro beschikt over adequate technische capaciteit wat betreft de benodigde infrastructuur, doeltreffend gegevensbeheer en digitalisering van het informatiesysteem, en administratieve middelen wat betreft organisatiestructuur, interne werkprocessen, opleiding en ontwikkeling en personele bezetting.

De EU verwacht van Montenegro dat het land voor de toetredingsdatum zorgt voor een passende begrotingstoewijzing en een grondige kostenraming voor de toekomstige terugbetaling maakt.

De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat er uiterlijk op de datum van toetreding geen tegenstrijdigheid kan zijn tussen nieuwe of bestaande wetgeving en de relevante wettelijke bepalingen inzake de EZVK, met name: Besluit nr. S1 van 12 juni 2009 betreffende de Europese ziekteverzekeringskaart en Besluit nr. S2 van 12 juni 2009 betreffende de technische specificaties voor de Europese ziekteverzekeringskaart.

Arbeidsinspectie

De EU neemt nota van de inspanningen van Montenegro om de institutionele, menselijke en technische capaciteit van zijn arbeidsinspectie te versterken, met inbegrip van de aanneming van het actieplan ter versterking van de capaciteiten van de arbeidsinspectie (2025-2027). De EU verwacht van Montenegro dat het overeenkomstig het actieplan extra arbeidsinspecteurs aanwerft.

De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat er geen tegenstrijdigheid kan zijn tussen nieuwe of bestaande nationale wetgeving en Verordening (EU) 2019/1149 tot oprichting van een Europese Arbeidsautoriteit (European Labour Authority – ELA), zodat de verordening vanaf de dag van toetreding kan worden uitgevoerd.

De EU verwacht dat Montenegro ervoor zorgt dat de entiteiten die samen zullen werken met en ondersteuning zullen bieden aan de ELA uiterlijk op de datum van toetreding over voldoende technische capaciteit beschikken en voldoende opgeleid en bemand zijn om de specifieke taken als bedoeld in artikel 4 van de ELA-verordening uit te voeren en de benoemingsstructuren (een lid van en diens plaatsvervanger in de raad van bestuur overeenkomstig artikel 17 en de overeenkomstig artikel 32 aangewezen nationale verbindingsfunctionaris) in te vullen. De EU roept Montenegro op eerlijke arbeidsmobiliteit te bevorderen, ook voor gedetacheerde onderdanen van derde landen. De EU verwacht van Montenegro dat het nauw samenwerkt met de ELA.

Gezien het bovenstaande concludeert de EU dat voldaan is aan de in het gemeenschappelijk standpunt van de EU (AD 25/17 CONF-ME 10) gestelde criteria van het ijkpunt voor de afronding van de onderhandelingen wat betreft de toegang tot de arbeidsmarkt, het EURES, de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels en de EZVK.

* * *

Gezien het bovenstaande, neemt de EU er nota van dat in dit stadium niet verder over dit hoofdstuk hoeft te worden onderhandeld.

De vooruitgang die met de aanpassing aan en de uitvoering van het EU-acquis wordt geboekt, zal tijdens de volledige duur van de onderhandelingen worden gevolgd. De EU onderstreept dat zij bijzondere aandacht zal besteden aan het toezicht op alle bovengenoemde specifieke vraagstukken, zodat de administratieve capaciteit van Montenegro, zijn vermogen om het acquis in dit hoofdstuk te laten naleven en uit te voeren, alsook de voltooiing van de aanpassing van de wetgeving kunnen worden gewaarborgd. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het verband tussen dit hoofdstuk en andere onderhandelingshoofdstukken. Een definitieve beoordeling van de overeenstemming van de Montenegrijnse wetgeving met het acquis en van de capaciteit van het land om het acquis uit te voeren, zal pas in een latere fase van de onderhandelingen mogelijk zijn. De EU verzoekt Montenegro om, naast alle informatie die de EU met het oog op de onderhandelingen kan verlangen en die aan de conferentie moet worden verstrekt, regelmatig gedetailleerde schriftelijke informatie aan de Stabilisatie- en Associatieraad te verstrekken over de voortgang van de uitvoering van het acquis en de versterking van zijn bestuurlijke capaciteit.

Gezien alle bovenstaande overwegingen zal de EU, indien nodig, te gelegener tijd op dit hoofdstuk terugkomen.

De EU neemt er nota van dat Montenegro in zijn onderhandelingsstandpunten AD 22/14 ADD 1 CONF-ME 17 en AD 9/26 CONF-ME 8 het op 30 maart 2026 voor Hoofdstuk 2 geldende acquis aanvaardt. De EU neemt er voorts nota van dat Montenegro verklaart de aanpassing van zijn beleid aan het acquis te zullen voortzetten en in staat te zijn het acquis vanaf zijn toetreding tot de Europese Unie uit te voeren.

Voorts herinnert de EU eraan dat er tussen 30 maart 2026 en de afsluiting van de onderhandelingen nieuw acquis kan zijn ontstaan.

BIJLAGE X

Lijst bedoeld in artikel XX van de toetredingsakte: overgangsmaatregelen

X. VRIJ VERKEER VAN PERSONEN

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

31996 L 0071: Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (PB L 18 van 21.1.1997, blz. 1).

32004 L 0038: Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 en tot intrekking van Richtlijnen 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG en 93/96/EEG ([PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77](#)).

32011 R 0492: Verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie ([PB L 141 van 27.5.2011, blz. 1](#)).

1. Wat betreft het vrij verkeer van werknemers en het vrij verrichten van diensten dat gepaard gaat met tijdelijk verkeer van werknemers als bedoeld in artikel 1 van Richtlijn 96/71/EG tussen Montenegro enerzijds en elk van de huidige lidstaten anderzijds, zijn artikel 45 VWEU en artikel 56, eerste alinea, VWEU slechts volledig van toepassing onder voorbehoud van de overgangsbepalingen van de punten 2 tot en met 13.

2. In afwijking van de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 mogen de huidige lidstaten tot het einde van het vierde jaar na de datum van toetreding nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen toepassen om de toegang van Montenegrijnse onderdanen tot hun arbeidsmarkten te regelen. Vóór de datum van toetreding delen de lidstaten de Commissie mee of zij dergelijke maatregelen zullen toepassen ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen. De huidige lidstaten mogen deze maatregelen volgens de procedure van punt 3 tot zeven jaar na de datum van toetreding blijven toepassen. Indien bovengenoemde kennisgeving uitblijft, zijn de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 van toepassing ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen in de huidige betrokken lidstaten.

Montenegrijnse onderdanen die op de datum van toetreding legaal in een huidige lidstaat werken, en wier toelating tot de arbeidsmarkt van die lidstaat voor een ononderbroken periode van twaalf maanden of langer geldt, hebben toegang tot de arbeidsmarkt van die lidstaat, maar niet tot de arbeidsmarkt van andere lidstaten die nationale maatregelen toepassen.

Onderdanen van Montenegro die na de toetreding voor een ononderbroken periode van twaalf maanden of langer tot de arbeidsmarkt van een huidige lidstaat zijn toegelaten, hebben toegang tot de arbeidsmarkt van die lidstaat, maar niet tot de arbeidsmarkt van andere lidstaten die nationale maatregelen toepassen.

De in de tweede en derde alinea bedoelde Montenegrijnse onderdanen verliezen de in die alinea's vernoemde rechten indien zij de arbeidsmarkt van de huidige lidstaat in kwestie vrijwillig verlaten, mits deze lidstaat nationale maatregelen toepast.

Montenegrijnse onderdanen die legaal werken in een huidige lidstaat die nationale maatregelen toepast en die voor minder dan twaalf maanden tot de arbeidsmarkt van die lidstaat zijn toegelaten, genieten de in de tweede en derde alinea bedoelde rechten niet zolang de nationale maatregelen worden toegepast.

3. Voor het einde van de periode van vier jaar vanaf de datum van toetreding evalueert de Raad het functioneren van de overgangsbepalingen van punt 2 op basis van een verslag van de Commissie.

Na voltooiing van deze evaluatie, en uiterlijk aan het einde van het vierde jaar na de datum van toetreding, stellen de huidige lidstaten die krachtens punt 2 hebben besloten om nationale maatregelen of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen toe te passen de Commissie ervan in kennis of zij deze maatregelen tot het einde van het zevende jaar na de datum van toetreding zullen toepassen. Indien die kennisgeving uitblijft, zijn de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 van toepassing ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen in de huidige betrokken lidstaten.

4. Op verzoek van Montenegro kan de evaluatie eenmaal worden herhaald op een gewenst moment in de loop van de negen jaar na de datum van toetreding. De in punt 3 bedoelde procedure is van toepassing en wordt binnen zes maanden vanaf de datum van ontvangst van het verzoek van Montenegro voltooid.
5. Een lidstaat die aan het einde van de in punt 2 bedoelde periode van zeven jaar de nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen handhaaft, mag in geval van ernstige verstoringen van zijn arbeidsmarkt of dreiging daarvan en na kennisgeving aan de Commissie deze maatregelen tot aan het einde van het negende jaar na de datum van toetreding blijven toepassen. Indien die kennisgeving uitblijft, zijn de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 van toepassing ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen in de huidige betrokken lidstaat.

6. De lidstaten waar gedurende de negen jaar na de datum van toetreding, krachtens punt 2, 3, 4, 5 of 11, de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 van toepassing zijn ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen en die gedurende deze periode om redenen van toezicht arbeidsvergunningen aan Montenegrijnse onderdanen afgeven, doen dat automatisch.
7. Wanneer een lidstaat waar krachtens de punten 2, 3, 4, 5 of 11 de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 van toepassing zijn op Montenegrijnse onderdanen, verstoringen op zijn arbeidsmarkt ondergaat of verwacht die een ernstige bedreiging kunnen vormen voor de levensstandaard, de openbare diensten (zoals huisvesting, gezondheidszorg of sociale zekerheid) of het werkgelegenheidsniveau in een bepaalde regio of beroepsgroep, kan die lidstaat tot en met negen jaar na de datum van toetreding de tweede en derde alinea van dit punt toepassen.

Een in de eerste alinea bedoelde lidstaat stelt de Commissie en de andere lidstaten daarvan in kennis en verstrekt hun alle relevante informatie die een beroep op die procedures rechtvaardigt. Op basis van deze informatie kan de lidstaat de Commissie verzoeken te bepalen dat de toepassing van de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 geheel of gedeeltelijk wordt opgeschort om in die regio of beroepsgroep de normale toestand te herstellen. Uiterlijk twee weken na de ontvangst van het verzoek neemt de Commissie een besluit over de opschorting en over de duur en het toepassingsgebied ervan en stelt zij de Raad in kennis van dit besluit. Binnen twee weken na de datum van het besluit van de Commissie kan elke lidstaat de Raad verzoeken dat besluit te vernietigen of te wijzigen. De Raad neemt binnen twee weken na dat verzoek met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit.

Een in de eerste alinea bedoelde lidstaat kan in dringende en uitzonderlijke gevallen de toepassing van de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 opschorten, waarna een met redenen omklede kennisgeving aan de Commissie wordt gedaan.

8. Zolang de toepassing van de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011, krachtens de punten 2, 3, 4, 5 en 7, is opgeschort, blijft artikel 23 van Richtlijn 2004/38/EG van toepassing ten aanzien van onderdanen van de huidige lidstaten in Montenegro en ten aanzien van Montenegrijnse onderdanen in de huidige lidstaten, onder de volgende voorwaarden en in zoverre het gaat om het recht van familieleden¹ van werknemers om werk aan te nemen:
- de huwelijkspartner van een werknemer en hun nakomelingen die jonger zijn dan 21 jaar of hun ten laste komen en op de datum van toetreding met de werknemer legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijven, hebben vanaf de toetreding onmiddellijk toegang tot de arbeidsmarkt van die lidstaat. Dit geldt niet voor de leden van de familie van een werknemer die legaal tot de arbeidsmarkt van die lidstaat is toegelaten voor een periode van minder dan twaalf maanden;
  - de huwelijkspartner van een werknemer en hun nakomelingen die jonger zijn dan 21 jaar of hun ten laste komen en die vanaf een datum na de datum van toetreding, maar gedurende de periode waarin nationale maatregelen worden toegepast, met de werknemer legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijven, hebben toegang tot de arbeidsmarkt van de betrokken lidstaat nadat zij gedurende ten minste 18 maanden in de betrokken lidstaat hebben verbleven of, indien dit eerder is, vanaf het derde jaar na de datum van toetreding.

Deze bepalingen doen geen afbreuk aan gunstigere nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen.

---

¹ Zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 2, en artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2004/38/EG.

9. Voor zover sommige bepalingen van Richtlijn 2004/38/EG, waarin bepalingen van Richtlijn 68/360/EEG van de Raad van 15 oktober 1968 inzake de opheffing van de beperkingen van de verplaatsing en het verblijf van de werknemers der lidstaten en van hun familie² binnen de Gemeenschap zijn overgenomen, onlosmakelijk verbonden zijn met de bepalingen van Verordening (EU) nr. 492/2011 waarvan de toepassing uit hoofde van de punten 2, 3, 4, 5 en de punten 7 en 8 wordt opgeschort, mogen Montenegro en de huidige lidstaten van eerstgenoemde bepalingen afwijken voor zover zulks voor de toepassing van de punten 2, 3, 4, 5 en de punten 7 en 8 nodig is.
10. Als de huidige lidstaten krachtens de bovenstaande overgangsbepalingen nationale maatregelen of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen toepassen, mag Montenegro ten aanzien van de onderdanen van de bewuste lidstaat of lidstaten gelijkwaardige maatregelen handhaven.
11. Elke huidige lidstaat die overeenkomstig de punten 2, 3, 4, 5 en de punten 7, 8, 9 nationale maatregelen toepast, kan krachtens de nationale wetgeving een vrijer verkeer van werknemers invoeren dan op de datum van toetreding het geval is, met inbegrip van volledige toegang tot de arbeidsmarkt. Elke huidige lidstaat die nationale maatregelen toepast mag op elk moment besluiten om in plaats daarvan de artikelen 1 tot en met 6 van Verordening (EU) nr. 492/2011 toe te passen. Van dat besluit wordt kennisgegeven aan de Commissie.
12. Teneinde in te spelen op ernstige verstoringen of dreigende verstoringen in specifieke, gevoelige dienstensectoren op de arbeidsmarkten van Duitsland, Nederland en Oostenrijk, die in bepaalde regio's als gevolg van de in artikel 1 van Richtlijn 96/71/EG bedoelde transnationale dienstverrichtingen zouden kunnen ontstaan, en zolang zij uit hoofde van bovenstaande overgangsbepalingen, nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen inzake het vrij verkeer van Montenegrijnse werknemers toepassen, mogen Duitsland, Nederland en Oostenrijk na kennisgeving aan de Commissie afwijken van artikel 56, eerste alinea, VWEU, teneinde in de context van dienstverrichting door in Montenegro gevestigde ondernemingen, het tijdelijk verkeer van werknemers wier recht om in Duitsland, Nederland en Oostenrijk werk aan te nemen onder nationale maatregelen valt, te beperken.

---

² [PB L 257 van 19.10.1968, blz. 13](#). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 2003 ([PB L 236 van 23.9.2003, blz. 33](#)) en met ingang van 30 april 2006 ingetrokken bij Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad ([PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77](#)).

De lijst van dienstensectoren die onder deze afwijkende regeling kunnen vallen, is als volgt:

- in Duitsland:

Sector:	NACE(*)-code, tenzij anders aangegeven
Bouwnijverheid en aanverwante activiteiten	45.1 tot en met 4; Activiteiten vermeld in de bijlage bij Richtlijn 96/71/EG
Industriële reiniging	74.70 Industriële reiniging
Overige diensten	74.87 Uitsluitend de activiteiten van binnenhuisarchitecten

(*) NACE: zie 31990 R 3037: Verordening (EEG) nr. 3037/90 van de Raad van 9 oktober 1990 betreffende de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap (PB L 293 van 24.10.1990, blz. 1).

- in Nederland

Sector:	NACE(*)-code, tenzij anders aangegeven
Teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten	Afdeling 01
Voedingssector	Afdeling 10
Bouw	Deel F
Logistiek	Afdeling 49 Afdeling 53
Distributie	Afdeling 52
Werkgelegenheid	Afdeling 78

(*) NACE: zie 32006 R 1893: Verordening (EG) nr. 1893/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 tot vaststelling van de statistische classificatie van economische activiteiten NACE Rev. 2 en tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3037/90 en enkele EG-verordeningen op specifieke statistische gebieden (PB L 393 van 30.12.2006, blz. 1).

- in Oostenrijk

Sector:	NACE(*)-code, tenzij anders aangegeven
Diensten in verband met de tuinbouw	01,41
Houwen, bewerken en afwerken van natuursteen	26,7
Vervaardiging van metalen constructiewerken en delen daarvan	28,11
Bouwnijverheid en aanverwante activiteiten	45.1 tot en met 4; Activiteiten vermeld in de bijlage bij Richtlijn 96/71/EG
Beveiligingsdiensten	74,60
Industriële reiniging	74,70
Thuisverpleging	85,14
Maatschappelijke dienstverlening waarbij geen onderdak wordt verschafft	85,32

(*) NACE: zie 31990 R 3037: Verordening (EEG) nr. 3037/90 van de Raad van 9 oktober 1990 betreffende de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap (PB L 293 van 24.10.1990, blz. 1).

In geval van ernstige en aanhoudende verstoringen in specifieke, gevoelige dienstensectoren die in bepaalde regio's als gevolg van de transnationale dienstverrichting, zoals gedefinieerd in artikel 1 van Richtlijn 96/71/EG, zouden kunnen ontstaan, kan elke huidige lidstaat, zolang hij uit hoofde van bovenstaande overgangsbepalingen, nationale maatregelen of maatregelen die voortvloeien uit bilaterale overeenkomsten inzake het vrije verkeer van Montenegrijnse werknemers toepast, de Commissie verzoeken een besluit vast te stellen over de uitbreiding van het toepassingsgebied van de afwijking van artikel 56, eerste alinea, VWEU voor de respectieve dienstensector en de duur daarvan, nadat hij de Commissie en de andere lidstaten alle relevante informatie heeft verstrekt die de afwijking rechtvaardigt. Uiterlijk vier weken na de ontvangst van het verzoek neemt de Commissie een besluit over de uitbreiding van het toepassingsgebied van de afwijking en over de duur ervan en stelt zij de Raad in kennis van dit besluit. Binnen twee weken na de datum van het besluit van de Commissie kan elke lidstaat de Raad verzoeken dat besluit te vernietigen of te wijzigen. De Raad neemt binnen vier weken na dat verzoek met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit.

Voor zover een lidstaat in overeenstemming met de eerste, tweede en derde alinea van dit punt afwijkt van artikel 56, eerste alinea, VWEU, mag Montenegro, na kennisgeving hiervan aan de Commissie, gelijkwaardige maatregelen treffen.

De toepassing van deze alinea mag niet leiden tot strengere voorwaarden voor het tijdelijk verkeer van werknemers in de context van transnationale dienstverrichtingen tussen die lidstaat en Montenegro dan de op de datum van ondertekening van het toetredingsverdrag geldende voorwaarden.

13. De toepassing van de punten 2, 3, 4, 5 en 7 tot en met 11 mag niet leiden tot strengere voorwaarden voor de toegang van Montenegrijse onderdanen tot de arbeidsmarkten van de huidige lidstaten dan de voorwaarden die op de datum van ondertekening van het toetredingsverdrag van toepassing zijn.

Niettegenstaande de toepassing van de bepalingen in de punten 1 tot en met 12 geven de huidige lidstaten wat de toegang tot hun arbeidsmarkten betreft gedurende om het even welke periode waarin nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen worden toegepast voorrang aan werknemers die onderdaan van een lidstaat zijn boven werknemers die onderdaan van een derde land zijn.

Legaal in een andere lidstaat verblijvende en werkende Montenegrijse mobiele werknemers en hun families, en legaal in Montenegro verblijvende en werkende mobiele werknemers van andere lidstaten en hun families, worden niet restrictiever behandeld dan werknemers uit derde landen die legaal verblijven en werken in die lidstaat of Montenegro respectievelijk. Voorts mogen in Montenegro verblijvende en werkende migrerende werknemers uit derde landen uit hoofde van het beginsel van de Unie-preferentie geen gunstiger behandeling krijgen dan Montenegrijse onderdanen.